

інноваційних мовних практик, які сприяють створенню нового культурного ландшафту в Україні [5, с. 62].

Література:

1. Мельник І. Субкультура як форма колективної ідентичності. Київ: Видавництво “Наука”, 2020. 200 с.
2. Іваненко Т. Мова молодіжних субкультур: нові слова та конструкції. Львів: Видавництво “Львівська політехніка”, 2018. 180 с.
3. Петров О. Соціальні мережі як інструмент формування мовних тенденцій. Харків: Видавництво “Модерн”, 2021. 150 с.
4. Коваленко А. Слово як інструмент самоідентифікації в молодіжних субкультурах. Одеса: Видавництво “Астропринт”, 2019. 140 с.
5. Гончар С. Мовні особливості української молоді: сленг і нові запозичення. Київ: Видавництво “Університет”, 2022. 160 с.
6. Лисенко Є. Українська музика як елемент культурної самобутності. Київ: Видавництво “Університет”, 2017. 130 с.
7. Савченко Н. Графіті як форма самовираження: мова вуличного мистецтва. Харків: Видавництво “ХНУ”, 2020. 110 с.
8. Ткаченко В. Спортивна культура: мова і стиль життя молоді. Київ: Видавництво “Спорт”, 2021. 175 с.
9. Бойко Д. Інтернет-субкультури: нові терміни та їх значення. Львів: Видавництво “Галицька академія”, 2019. 120 с.
10. Сидоренко П. Патріотизм у мові: слогани та їх соціальне значення. Одеса: Видавництво “Астропринт”, 2023. 190 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-504-7-5>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У КОНТЕКСТІ ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧІ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗОМБИ

Ляшко Сергій Валерійович

аспірант катедри філософії та педагогіки

*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

Хоча загалом наш нинішній погляд на подальший розвиток технології штучного інтелекту не налаштовує на еволюційний чи етичний оптимізм – про що ще буде сказано, – повертаючись до вже зачепленої нами в іншому місці теми картезіанських роботів, не можемо не побачити й очевидної перспективи в появі штучної розумної істоти, а

саме: пролиття світла на сучасну методологічну проблему *філософських зомбі* (англ. *philosophical zombie, p-zombie*). Додамо трохи попередніх роз'яснень.

Філософські зомбі в сьогоденному науково-філософському та методологічному дискурсі – це гіпотетичні істоти, які фізично цілком відповідні людям, але позбавлені «нематеріальної» свідомості, всіляких *qualia*. Історичними попередниками їхніми є гоббсівські епіфеноменальні люди й картезіанські автоматони, а розгорнутий диспут щодо природи їхнього внутрішнього життя можна знайти вже у Дж. Локка. Р-зомбі подаються деякими аналітичними філософами як теоретичний доказ існування в світі чогось нефізичного (читай – розумної душі), а відповідно, і заперечення фізикалістичного концепту (сучасного матеріалізму) [1, 3]. Уникаючи подальшого опису як самого аргументу, так і його термінологічних членів, звернемося до нашої основної тези. На нашу думку, саме технологія ШІ вперше дає людству перспективу практичної перевірки зазначеного аргументу. Доки люди не дійшли до того рівня біохімічної маніпуляції, що дозволяла би створювати нових біологічних істот без попереднього органічного матеріалу безпосередньо з неорганічних речовин, ми мали би зосередитися на можливостях істот цифрових, які вже стрімко розвиваються.

Коротко кажучи, якщо в майбутньому людству вдасться створити роботизований аналог людини, який не просто буде як завгодно складно й органічно реагувати на зовнішні подразники у внутрішній цілковитій тиші та темряві (*silent and dark within*) [1, с. 74], а матиме реальні *qualia*, тоді можна буде вважати питання фізикалізму вирішеним. Дійсно: це доведе відсутність необхідності існування у природі чогось нефізичного («нематеріального») й слугуватиме новою опорою як фізикалізму зокрема, так і методологічному науковому світоглядові в цілому; це доведе матеріальність самих *qualia* (або, точніше, того, що в них фактично є фізичний еквівалент) й, певно, назавжди позбавить аргументації погляд на розум як на «світло Боже» (Декарт), тобто зробить його необґрунтованим.

Наразі, у 2024 році, це лише перспектива, оскільки розроблений нещодавно ChatGPT на питання чи є у нього свідомість і чи може він ображатися, справедливо відповідає, що він як суто математичний код і «складний калькулятор» позбавлений як свідомості, так і справжньої суб'єктності; що він не існує (працює) поза запитам зовнішнього користувача. Тож, як би кумедно це не звучало, штучному інтелектові обдаровані геймери змогли створити ігровий аналог з червоних блоків у Minecraft'i, досить старій програмі, яка передбачає елемент заданої творчості та генератор псевдовипадкових чисел. Але обладйливими є останні новини технологій, з яких відомо про представлення прототипу

так званих *аналогових чипів*, що працюють подібно до людського мозку [2], і, на відміну від цифрових, не лише враховують звичні нулі й одиниці, а й мають «резистори пам'яті», що можуть зберігати певний діапазон чисел, значно полегшуючи та розширюючи роботу комп'ютера за рахунок того самого фізичного об'єму. Самий факт створення чипа, який уподібнений до людського мозку, позбавляє наше ество чималої частки божественного, якщо можна так висловитися: рукотворна машина ще більше уподібнилася до свого творця, навіть конкуруючи з ним в окремих галузях. А отже, незабаром ми могли би стати свідками патентування неорганічних аналогів нейронів і зв'язків між ними, тобто – штучної нервової системи. У будь-якому разі симбіоз різноманітних чипів і людського мозку вже представлений науковій спільноті та робить прорив у медицині, дозволяючи паралітикам ходити та керувати системами розумного дому силою думки.

Якщо ж відтворена електромеханічно нервова система людини (йдеться, звісно ж, про ідеально-довершений її варіант, а не перші кроки) призведе чи не призведе до виникнення у машини справжньої свідомости, тобто суб'єктивного відображення об'єктивного світу, тоді ми матимемо надійний емпіричний доказ чи заперечення аргументу філософських зомбі, оскільки поки єдиним вартим контраргументом проти нього є саме те, що цілком аналогічна фізично людині істота матиме ті самі відчуття, а отже аргумент втрачає сенс.

Література:

1. Леонов А. Роберт Кірк – засновник філософських зомбі. Філософська думка. 2016. № 2. С. 71–77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Philos_2016_2_10.
2. Мак-Каллум Ш., Валланс К. IBM представила прототип чипа, який працює як людський мозок. BBC News. 2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-66533984> (дата звернення: 10.10.2024).
3. Синиця А. С. Філософські зомбі: логіко-когнітивна інтерпретація. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки. 2013. № 1029 (2), Вип. 48. С. 59–65. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKKhITK_2013_1029_48\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKKhITK_2013_1029_48(2)_9).